Lieta Nr.A4202291319
Lietas arhīva Nr. AA43-0608-20/5
ECLI:LV:ADAT:2020:0513.A420229319.7.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020.gada 13.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Diāna Makarova,
tiesneši Kaspars Berķis un Lauma Paegļkalna

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. B/ piešķirtu vienreizēju pabalstu krīzes situācijā, sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 12.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. B/ 2019.gada 15.aprīlī vērsās Krāslavas novada domē, lūdzot piešķirt materiālo palīdzību 2400 *euro* labās rokas pleca locītavas operācijas apmaksai un norādot, ka operācija ir nepieciešama steidzami, citādi pastāv iespēja, ka roka paliks nekustīga un ir iespējama invaliditāte.

[2] Krāslavas novada domes Sociālo un veselības aizsardzības lietu komiteja, izskatot pieteicēja iesniegumu, 2019.gada 23.aprīļa sēdē nolēma piešķirt pieteicējam vienreizēju materiālu palīdzību 1200 *euro* ārstēšanas izdevumu segšanai, šāda lēmuma projektu iesniedzot izskatīšanai domes Finanšu komitejas sēdē.

Ar Krāslavas novada domes Finanšu komitejes sēdes 2019.gada 23.aprīļa protokolu minētais jautājums novirzīts atkārtotai izskatīšanai Sociālo un veselības aizsardzības lietu komitejai. Savukārt ar domes Finanšu komitejas sēdes 2019.gada 30.maija lēmumu (sēdes protokols Nr.5 15.§) pieteicējam atteikts piešķirt vienreizēju materiālu palīdzību 1200 *euro* apmērā ārstēšanas izdevumu segšanai.

Par šādu lēmumu pieteicējs informēts ar Krāslavas nodava domes 2019.gada 21.jūnija vēstuli, kurā norādīts, ka Krāslavas novada dome piešķir pabalstus tikai tajos gadījumos, kuri ir noteikti Krāslavas novada pašvaldības 2017.gada 28.decembra saistošajos noteikumos Nr.2017/14 "Par materiālās palīdzības pabalstiem Krāslavas novada pašvaldībā" (turpmāk – Materiālās palīdzības noteikumi). Lūgums apmaksāt labās rokas pleca locītavas operāciju neatbilst minētajos noteikumos noteiktajiem materiālās palīdzības veidiem, un Krāslavas novada domes budžetā nav paredzēti līdzekļi šādu operāciju apmaksai.

[3] Nepiekrītot Krāslavas novada domes atteikumam, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā, norādot, ka Krāslavas novada dome ir izdevusi arī 2017.gada 28.decembra saistošos noteikumus Nr.2017/13 "Par sociālās palīdzības pabalstiem Krāslavas novada pašvaldībā" (turpmāk – Sociālās palīdzības noteikumi). Pieteicējs vēlas izmantot tiesības uz sociālo palīdzību krīzes situācijā, ko regulē šie noteikumi, saskaņā ar kuriem pabalstu krīzes situācijā piešķir personai, kura no tās gribas neatkarīgu apstākļu dēļ pati saviem spēkiem nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības, tostarp veselības aprūpi, un tai ir nepieciešama materiāla palīdzība. Krāslavas novada dome, izskatot pieteicēja 2019.gada 15.aprīļa iesniegumu, nebija piemērojusi Sociālās palīdzības noteikumus, tamdēļ domei uzliekams pienākums izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu. Turklāt Krāslavas novada dome nav ievērojusi Sociālās palīdzības noteikumos noteikto lēmuma pieņemšanas kārtību un termiņu.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 12.novembra spriedumu pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32.pantu un Sociālās palīdzības noteikumu normām. Vērtējot lietas faktiskos apstākļus atbilstoši šīm tiesību normām, tiesa norādīja, ka pieteicējam uz pabalsta pieprasīšanas brīdi bija piešķirts trūcīgas personas statuss, tātad pieteicēja materiālā situācija bija tāda, kurā bija apgrūtinoši nodrošināt pamatvajadzības – veselības aprūpi, proti, labās rokas pleca locītavas operāciju, kas izmaksāja 1860 *euro*. Ņemot vērā, ka pieteicējam šāda operācija bija nepieciešama steidzami, tiesa atzina, ka minētie apstākļi varētu liecināt, ka pieteicējs bija nonācis krīzes situācijā. Taču atbilstoši tiesību normām krīzes situācija ir konstatējama tikai tad, ja persona pati saviem spēkiem nespēj nodrošināt savu kādu svarīgu un steidzamu pamatvajadzību. Tāpat ir nepieciešams konstatēt,

ka personai ir nepieciešama materiālā palīdzība. Turklāt personai ir jāiesniedz pierādījumi, kas apliecina krīzes situācijas esību un zaudējumu apmēru. Tā kā lietā nav strīda par to, ka pieteicējam ir veikta nepieciešamā operācija, kuru daļēji apmaksāja pats pieteicējs skaidrā naudā, bet daļu summas veselības iestādei pārskaitīja /pers. F/, tiesa atzina, ka pieteicējs krīzes situāciju ir pārvarējis pats saviem spēkiem. Tas, ka pieteicējs noslēdzis aizdevuma līgumu ar /pers. F/, nenozīmē, ka pieteicējs joprojām ir krīzes situācijā.

Ņemot vērā norādīto apstākļu kopumu, tiesa atzina, ka nav konstatējami priekšnoteikumi pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību.

Apelācijas sūdzībā ir atkārtoti pieteikuma argumenti, papildus uzsverot, ka fakts, ka operācija ir apmaksāta no aizdotajiem naudas līdzekļiem, neliecina par to, ka cita persona ir sniegusi pieteicējam materiālo palīdzību. Atbilstoši Sociālās palīdzības noteikumu 19.punktam, lemjot par sociālās palīdzības piešķiršanu, ir ņemami vērā arī materiālie zaudējumi. Izskatāmajā gadījumā zaudējumus apliecina zaudējumu apmaksas dokumenti. Pretēji tiesas atzītajam izskatāmajā gadījumā nevar būt izšķirošas nozīmes tam, ka pieteicējam ir veikta nepieciešamā operācija. Pēc šādas loģikas noteiktos apstākļos personas nekad nevarētu saņemt no pašvaldības nepieciešamo palīdzību. Tāpat tiesa nav ņēmusi vērā, ka pieteicējam ir piešķirts trūcīgas personas statuss un pieteicējs ir bezdarbnieks. Bez ievērības atstāts arī fakts, ka citas pašvaldības, piemēram, Daugavpils pilsētas dome identiskās situācijās savas pašvaldības iedzīvotājiem piešķir vienreizēju materiālu palīdzību.

[6] Krāslavas novada dome paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norāda, ka situācija, kurā nokļuva pieteicējs, nav vērtējama kā krīzes situācija, jo gadījumā, ja pieteicējs būtu ievērojis drošības prasības, šāda situācija nenotiktu – pieteicējs nenokristu un nesavainotu labās rokas pleca locītavu. Operācija pieteicējam ir veikta, un pieteicējs nav norādījis kādus īpašus apstākļus, kas liecinātu, ka, neskatoties uz aizņemtajiem naudas līdzekļiem, krīzes situācija tomēr nav novērsta. Turklāt, kā redzams no lietas materiāliem, SIA "Krāslavas slimnīca" ķirurge 2019.gada 17.aprīlī izsniedza pieteicējam nosūtījumu uz valsts SIA "Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca", taču pieteicējs tā vietā ir vērsies SIA "Klīnika ORTOMED". Ņemot vērā šo apstākļu kopumu, kā arī to, ka pašvaldība nevar atļauties savus budžeta līdzekļus tērēt pieteicēja pieprasītajai operācijai apstākļos, kad krīzes situācija nav konstatējama, pieteicēja prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu ir noraidāms.

[7] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Apelācijas sūdzībā izteikts lūgums lietu izskatīt mutvārdu procesā.

Kā minēts jau iepriekš, saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu lietas apelācijas instances tiesā tiek skatītas rakstveida procesā. Vienlaikus minētā tiesību norma noteic, ka tiesa, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu, var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Apelācijas sūdzībā izteiktais lūgums izskatīt lietu mutvārdu procesā motivēts ar apstākli, ka izskatāmā lieta skar fundamentālus Latvijas tiesību pamatprincipus, kā arī ar nepieciešamību pilnvērtīgi analizēt ar lietu saistītos juridiskos argumentus un faktiskos apstākļus.

Administratīvā apgabaltiesa, izvērtējot šādu lūgumu kopsakarā ar lietas faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, nekonstatē nepieciešamību lietas izskatīšanai apelācijas instances tiesā mutvārdu procesā, jo konkrētā lieta mutvārdu procesā tika skatīta pirmās instances tiesas sēdē, kur pieteicējs un viņa pārstāve sniedza paskaidrojumus par lietas faktiskajiem apstākļiem, norādīja savus apsvērumus par piemērojamajām tiesību normām, uzdeva jautājumus atbildētājas pārstāvim, saņēma uz tiem atbildes un izteica savu iebildumus. Apelācijas sūdzībā pieteicējs ir norādījis izvērstus argumentus par pirmās instances tiesas un iestādes izdarītajiem secinājumiem, norādot, kāpēc tie pieteicēja ieskatā ir nepamatoti. Tāpat arī papildu paskaidrojumos apelācijas instances tiesā pieteicējs ir detalizēti izskaidrojis savu redzējumu par izskatāmās lietas atrisinājumu, atsaucoties gan uz faktiskajiem, gan uz tiesiskajiem apstākļiem.

Ievērojot minēto, kā arī to, ka pieteicēja nostāja ir saprotama un lietas atrisināšanai nepieciešamie apstākļi ir fiksēti lietas materiālos, konkrētā lieta pilnvērtīgi un vispusīgi var tikt izskatīta rakstveida procesā. Šeit arī jānorāda, ka procesa dalībnieki Administratīvā procesa likuma 145.pantā nostiprinātās tiesības pilnvērtīgi var izmantot ne tikai tiesas sēdē, bet arī rakstveida procesā, ko pieteicējs aktīvi ir darījis. Līdz ar to objektīvs pamats lietas izskatīšanai mutvārdu procesā apelācijas instances tiesā nav konstatējams, tāpēc pieteicēja lūgums tiek noraidīts.

[9] Lietā izšķirams jautājums par to, vai pieteicējam ir piešķirama materiālā palīdzība vienreizēja pabalsta veidā.

[10] Materiālo palīdzību pieteicējs lūdz piešķirt sakarā ar nonākšanu krīzes situācijā.

Saskaņā ar Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu likuma 35.panta otro daļu pašvaldība, neizvērtējot personas (ģimenes) ienākumus, var piešķirt personai (ģimenei) vienreizēju pabalstu ārkārtas situācijā, ja stihiskas nelaimes vai iepriekš neparedzamu apstākļu dēļ tā nespēj apmierināt savas pamatvajadzības. Atbilstoši šā likuma 1.panta 11.punktam

pamatvajadzības ir ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe, obligātā izglītība.

Pamatojoties citstarp uz Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu likuma 35.panta otro daļu, Krāslavas novada dome ir izdevusi Sociālās palīdzības noteikumus.

Saskaņā ar šo noteikumu 7.3.apakšpunktu viens no sociālo pabalstu veidiem ir vienreizējs pabalsts krīzes situācijā. Krīzes situācija ir citi no personas gribas neatkarīgi apstākļi (18.2.apakšpunkts). Pabalstu krīzes situācijā, kurā ģimene (persona) katastrofas vai citu no ģimenes (personas) gribas neatkarīgu apstākļu dēļ pati saviem spēkiem nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības un tai ir nepieciešama psihosociāla vai materiāla palīdzība, piešķir līdz attiecīgā gada 1.janvārī spēkā esošās minimālās darba algas valstī divkāršam apmēram, neizvērtējot ģimenes (personas) ienākumus. Pabalsta apmēru nosaka, pamatojoties uz sociālā darbinieka sniegto atzinumu par ģimenes (personas) sociālo situāciju, pieejamajiem resursiem, spēju apmierināt savas pamatvajadzības, ņemot vērā krīzes situācijas izraisītās sekas, materiālos zaudējumus, kas radušies krīzes situācijas izraisīto seku rezultātā (19.punkts).

No minētajām tiesību normām izriet, ka vienreizēju pabalstu krīzes situācijā piešķir personai, kura nonāk tādā situācijā, kas nav atkarīga no šīs personas gribas, un kurā šī persona no sevis neatkarīgu apstākļu dēļ pati saviem spēkiem nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības un tai ir nepieciešama materiāla palīdzība. Turklāt šādā gadījumā nav nozīmes personas ienākumu līmenim, tātad nav nozīmes arī pieteicēja norādēm par viņa kā trūcīgas personas statusu. Tas tieši noteikts gan Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu likuma 35.panta otrajā daļā, gan arī Sociālās palīdzības noteikumu 19.punktā, kur skaidri pateikts, ka pašvaldība lemj par vienreizēja pabalsta krīzes situācijā piešķiršanu, neizvērtējot personas ienākumus. Minētais izskaidrojams ar to, ka krīzes situācijā no savas gribas un rīcības neatkarīgu apstākļu dēļ, piemēram, ugungrēka, dabas stihijas nelaimē var nonākt ikviena persona, proti, gan ar maziem, gan ar lieliem ienākumiem, gan bez ienākumiem. Arī administratīvo tiesu praksē atzīts, ka vienreizēja pabalsta ārkārtas (krīzes) situācijā saņemšanas priekšnoteikums nav personas ienākumu līmenis vispār, bet gan personas nespēja ārkārtas situācijas dēļ un to radītajos apstākļos apmierināt savas pamatvajadzības. Tas ir, persona šajos apstākļos nespēj pati saviem spēkiem nodrošināt ēdienu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi un obligāto izglītību. Tādēļ šā pabalsta mērķis ir ārkārtas situācijā tūlītēji palīdzēt personai nodrošināt sevi ar minētajām vajadzībām (*Senāta 2013.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-169/2013 9.punkts*). Tāpat administratīvo tiesu praksē atzīts, ka sociālā palīdzība sniedzama personai, kura saviem spēkiem nespēj nodrošināt sevi un kura nesaņem ne no viena cita pietiekamu palīdzību (*piemēram, Senāta 2010.gada 7.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-393/2010 8.punkts*).

Ņemot vērā norādīto, lai noskaidrotu, vai pieteicējam ir piešķirams vienreizējs pabalsts krīzes situācijā, nepieciešams konstatēt, ka pieteicējs ir nonācis tādā situācijā, kas nav atkarīga no viņa gribas, un ka pieteicējs pats saviem spēkiem šādā situācijā nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības, tostarp veselības aprūpi.

[11] Minēto apstākļu noskaidrošanai Administratīvā apgabaltiesa no lietas materiāliem konstatē, ka atbilstoši pieteicēja pirmās instances tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem pieteicējs 2019.gada 27.martā guva traumu mājās, strādājot savā saimniecībā, – nokrita no trepēm. Izsauca neatliekamo medicīnisko palīdzību, kas pieteicēju aizveda uz Krāslavas slimnīcu. Tur pieteicējam tika uztaisīts rentgens, bojājumi netika konstatēti. Vienlaikus tika norādīts, ka pieteicējam ir jāveic magnētiskā rezonanse. Tā pieteicējam tika veikta Rīgā 2019.gada 29.martā, kā rezultātā konstatēts, ka pieteicējam labajā plecā ir cīpslu plīsums.

Lietā ir iesniegts SIA "Klīnika ORTOMED" 2019.gada 8.aprīļa izraksts no ambulatorā pacienta medicīniskās kartes, kur norādīts, ka pieteicējam ir diagnosticēts labā pleca "Ico MSSP + MSC plīsums, atdure, biceps bojājums". Rekomendācijas – citastarp ķirurģiska ārstēšana, atkārtota kontrole, lai lemtu par operācijas datumu. Tāpat arī SIA "Krāslavas slimnīca" traumatologa 2019.gada 17.aprīļa izrakstā norādīts, ka pieteicējam ir diagnosticēts labā pleca cīpslas plīsums.

Lietā ir iesniegts arī SIA "Klīnika ORTOMED" 2019.gada 18.aprīļa izraksts, kurā norādīts, ka pieteicējam tiek rekomendēta akūta ķirurģiska ārstēšana. Minētajā izrakstā norādīts, ka 2019.gada 9.maijā tiek plānota operācija. Savukārt 2019.gada 24.aprīlī SIA "Klīnika ORTOMED" izrakstīja pieteicējam rēķinu par 1500 *euro* par "rotatoru aproces šuve – artroskopiski".

2019.gada 8.maijā starp pieteicēju kā aizņēmēju un /pers. F/ kā aizdevēju noslēgts aizdevuma līgums, ar kuru pieteicējs no /pers. F/ aizņēmās 1200 *euro*, lai apmaksātu SIA "Klīnika ORTOMED" 2019.gada 24.aprīļa rēķinu.

2019.gada 9.maijā SIA "Klīnika ORTOMED" pieteicējam izrakstīja vēl trīs rēķinus – vienu rēķinu par 300 *euro* par "rotatoru aproces šuve –artroskopiski" un divus rēķinus par 240 *euro* un 120 *euro* par "piemaksa par Corkscrew FT".

No minētajiem pieteicēja paskaidrojumiem un lietā iesniegtajiem pierādījumiem izriet, ka pieteicējs, strādājot savā saimniecībā, guva traumu, kuras seku novēršanai bija nepieciešama operācija.

Lietā nav strīda, ka operācija pieteicējam ir veikta. Tāpat nav strīda, ka par operāciju izrakstītie rēķini ir apmaksāti, proti, atbilstoši 2019.gada 8.maija aizdevuma līgumam 1200 *euro* apmaksāja /pers. F/, savukārt pārējo summu pieteicējs apmaksāja pats skaidrā naudā. Tas nozīmē, ka pieteicējs krīzes situācijā un tās radītajos apstākļos ir bijis spējīgs atrast risinājumu, lai nodrošinātu sev nepieciešamo veselības aprūpi. Kā pareizi norādījusi pirmās instances tiesa, apstāklis, ka pieteicējs operācijas apmaksai ir aizņēmies daļu no nepieciešamajiem naudas līdzekļiem, nenozīmē, ka pieteicējs vēl joprojām atrodas krīzes situācijā. Krīzes situācija nozīmē, ka personai ir nepieciešama tūlītēja palīdzība pamatvajadzību nodrošināšanai, un pabalsts krīzes situācijā ir piešķirams tāpēc, lai sniegtu šādu tūlītēju palīdzību ar nosacījumu, ka persona pati no savas gribas neatkarīgu apstākļu dēļ nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības. Turklāt šī pamatvajadzību nodrošināšana var notikt gan no personiskajiem līdzekļiem, gan no citu personu sniegtās materiālās palīdzības (piemēram,

saņemot palīdzību no radiniekiem, kā tas atbilstoši pieteicēja paskaidrotajam ir bijis arī izskatāmajā gadījumā), gan arī no aizņemtajiem naudas līdzekļiem. Svarīgi, ka personas pamatvajadzības krīzes situācijā tiek nodrošinātas un tādējādi persona nepaliek bezpalīdzības stāvoklī.

Citiem vārdiem sakot, pašvaldība atbalstu vienreizējas izmaksas veidā piešķir tādā gadījumā, ja persona, atrodoties krīzes apstākļos, no savas gribas neatkarīgu apstākļu dēļ vispār nekādā veidā nespēj atrisināt situāciju savu pamatvajadzību nodrošināšanai. Taču izskatāmais gadījums nav šāds gadījums, jo pieteicējs ir saņēmis nepieciešamo veselības aprūpi. Proti, krīzes situāciju pieteicējam izraisīja negadījums ar tam sekojošu nepieciešamību nekavējoties veikt labā pleca locītavas operāciju, lai tādējādi pieteicēja roka nezaudētu kustīgumu (kā to pirmās instances tiesas sēdē skaidroja pieteicējs). Saņemtais aizņēmums ir līdzeklis krīzes situācijas atrisināšanai, nevis krīzes situācijas iemesls. Jāpiekrīt, ka gadījumā, ja pieteicējam nerastos vajadzība veikt nepieciešamo operāciju, pieteicējam arī, iespējams, nerastos vajadzība aizņemties naudas līdzekļus. Taču apstākļos, kad operācija ir veikta, saņemtajam aizņēmumam, kā jau tas norādīts, krīzes pabalsta izmaksas kontekstā nav izšķirošas nozīmes. Uzskatot, ka personas finanšu saistības ir izšķirošs iemesls pabalsta piešķiršanai, lai tādā veidā persona varētu nodrošināt savas pamatvajadzības, nāktos atzīt, ka vairums personu, kurām ir kredītsaistības, ir nespējīgas pašu spēkiem nodrošināt savas un savas ģimenes pamatvadzības un tādējādi tām ir nepieciešama pašvaldības palīdzība. Šāda interpretācija nenoved pie pareiza rezultāta, tāpēc, lai arī pieteicējs arī papildu paskaidrojumos uzstājīgi norāda uz to, ka izskatāmo lietu, proti, nepieciešamību piešķirt pieteicējam krīzes pabalstu atrisina tieši viņa ņemtais aizņēmums, Administratīvā apgabaltiesa iepriekš norādīto apsvērumu dēļ tam nepiekrīt. Tāpat apgabaltiesa uzskata, ka krīzes pabalsta piešķiršanai nav izšķirošas nozīmes tam, ka pieteicējam ir bezdarbnieka statuss, jo bezdarbnieka statuss tiek piešķirts cilvēkam, kurš dažādu apsvērumu dēļ nestrādā algotu darbu, nevis cilvēkam, kurš objektīvu apstākļu dēļ nevar strādāt, lai tādējādi nodrošinātu savas pamatvadzības. Ir pamatots pirmās instances tiesas arguments, ka pieteicējs nav minējis kādus apstākļus (izņemot parādsaistības), kas norādītu, ka arī pēc veiktās operācijas pieteicējs tomēr nav novērsis krīzes situāciju.

[12] Papildus minētajam norādāmi vēl divi būtiski apsvērumi.

Pirmkārt, kā tika minēts jau iepriekš, vienreizējo pabalstu ārkārtas (krīzes) situācijā paredz Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otrā daļa. Šī tiesību norma noteic, ka pašvaldība šādu pabalstu *var* piešķirt, kas nozīmē, ka šāda pabalsta piešķiršana nav pašvaldības pienākums. Tā kā pabalstu piešķiršana un izmaksa tiešā veidā skar pašvaldības darbības finansiālo aspektu, būtiski ņemt vērā, ka pašvaldības darbības finansiālo pamatu veido budžets. Budžets ir svarīgākais instruments pašvaldības autonomo funkciju izpildes nodrošināšanai, ekonomisko un sociālo vajadzību sabalansēšanai un pašvaldības administratīvās teritorijas ilgtermiņa attīstībai. Plānojot savus izdevumus, tostarp arī izmaksājamos pabalstus, pašvaldībai tie ir jāsabalansē ar prognozētajiem ienākumiem. Tas nozīmē, ka pašvaldībai, lemjot tostarp par sociālās palīdzības un sociālo pabalstu veidiem un apmēriem, ir jāņem vērā arī pārējie budžetu veidojošie elementi. Līdz ar to pašvaldībai ir rūpīgi jāapsver, kādos gadījumos un kāda veida un apmēra palīdzību tā sniedz saviem iedzīvotājiem, lai neradītu situāciju, ka, sniedzot palīdzību vienai personu kategorijai, nepamatoti tiek aizskartas citu personu tiesības, kam objektīvi ir nepieciešama pašvaldības palīdzība.

Ievērojot minēto, pieteicēja uzmanība vēršama uz apstākli, ka vienreizēja pabalsta piešķiršana krīzes situācijā ir pašvaldības tiesība, ko pašvaldība izmanto, izvērtējot katra konkrētā gadījuma apstākļus, kā arī ņemot vērā sava budžeta ieņēmumus, tostarp pieejamos resursus. To paredz arī Sociālās palīdzības noteikumu 19.punkts. Šā iemesla dēļ pieteicējam nevarēja rasties tiesiskā paļāvība uz to, ka pieteicējam šāda vienreizēja materiāla palīdzība patiešām tiks sniegta. Arī tas, ka Krāslavas novada domes Sociālo un veselības aizsardzības lietu komiteja sākotnēji (2019.gada 23.aprīlī) nolēma piešķirt pieteicējam vienreizējo materiālo palīdzību 1200 *euro* apmērā, sakarā ar ko pieteicējs šādas naudas summas apmērā noslēdza aizdevuma līgumu, nenozīmē, ka pieteicējam bija tiesiskā paļāvība uz šādas naudas summas saņemšanu no pašvaldības, jo jebkurā gadījumā galīgo administratīvo aktu pieņem Krāslavas novada dome, kuras administratīvais akts ir pārsūdzams tiesā (Sociālās palīdzības noteikumu 28.punkts).

Minēto apsvērumu dēļ nav arī izšķirošas nozīmes pieteicēja norādēm un iesniegtajiem pierādījumiem par to, ka Daugavpils pilsētas pašvaldība identiskos gadījumos piešķir personām vienreizējus pabalstus. Kā jau tika norādīts, šādu pabalstu piešķiršana konkrētos apstākļos ir pašvaldības politiskā izšķiršanās, tostarp ievērojot pašvaldības budžeta ieņēmumus. Līdz ar to izskatāmajā gadījumā, kad runa ir par dažādām pašvaldībām, nav arī pamata uzskatīt, ka attiecībā pret pieteicēju tika pārkāpts vienlīdzības princips.

[13] Otrkārt, veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtību regulē Ministru kabineta 2018.gada 28.augusta noteikumi Nr.555 "Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība".

Saskaņā ar šo noteikumu 3.2.apakšpunktu personai, kurai ir tiesības saņemt valsts apmaksātās medicīniskās palīdzības minimumu, šajos noteikumos noteiktajā kārtībā nodrošina neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanu stacionāro ārstniecības iestāžu uzņemšanas nodaļās un steidzamās medicīniskās palīdzības punktos, tai skaitā traumu gadījumos.

Pirmās instances tiesas sēdē pieteicējs norādīja, ka, saņemot konsultāciju valsts SIA "Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca", ārstniecības personas paudušas izbrīnu par to, kāpēc pieteicējs netika nogādāts šajā ārstniecības iestādē ar neatliekamo medicīnisko palīdzību jau traumas gūšanas dienā. Šādā gadījumā pieteicējam nekavējoties tiktu veikta operācija.

Ievērojot izskatāmās lietas priekšmetu un tādējādi neiedziļinoties jautājumā par to, vai pieteicējs ir rīkojies atbilstoši, lai

tostarp saņemtu minētajos Ministru kabineta noteikumos paredzēto valsts līdzfinansējumu nepieciešamās operācijas veikšanai, kā arī nevērtējot pieteicējam sniegtās veselības aprūpes kvalitāti, pieteicēja uzmanība vēršama uz to, ka saskaņā ar Pacientu tiesību likuma 16.panta pirmo daļu pacientam ir tiesības uz atlīdzību par viņa dzīvībai vai veselībai nodarīto kaitējumu (arī morālo kaitējumu), kuru ar savu darbību vai bezdarbību nodarījušas ārstniecības iestādē strādājošās ārstniecības personas vai radījuši apstākļi ārstniecības laikā, kā arī tiesības uz atlīdzību par izdevumiem, kas saistīti ar ārstniecību, ja ārstniecība ir bijusi nepieciešama, lai novērstu vai mazinātu ārstniecības personas vai apstākļu ārstniecības laikā nodarītā kaitējuma nelabvēlīgās sekas pacienta dzīvībai vai veselībai. Šā panta otrā daļa noteic, kādu atlīdzību pacientam ir tiesības saņemt no Ārstniecības riska fonda, ko detalizētāk regulē Ministru kabineta 2013.gada 5.novembra noteikumi Nr.1268 "Ārstniecības riska fonda darbības noteikumi".

Tādējādi gadījumā, ja pieteicējs uzskata, ka viņam ir sniegta nekvalitatīva veselības aprūpe, pieteicējam ir tiesības aizstāvēt savas pacienta tiesības minētajās tiesību normās paredzētajā kārtībā. Taču minētie apstākļi nav pamats uzlikt pašvaldībai pienākumu apmaksāt pieteicējam privātajā klīnikā veikto operāciju gadījumos, kurus neparedz tiesību normas.

[14] Rezumējot minēto, Administratīvā apgabaltiesa nekonstatē tiesību normās paredzētos priekšnoteikumus vienreizēja pabalsta krīzes situācijā izmaksai pieteicējam, līdz ar to nav tiesiska pamata pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

[15] Papildus minētajam pieteicējs gan pieteikumā, gan apelācijas sūdzībā norādījis uz to, ka Krāslavas novada dome nav ievērojusi Sociālās palīdzības noteikumos paredzēto iesnieguma izskatīšanas kārtību un termiņus. Proti, saskaņā ar šo noteikumu 6.punktu sociālais dienests viena mēneša laikā no šo noteikumu 4.punktā minētā iesnieguma saņemšanas un reģistrēšanas dienas pieņem lēmumu par attiecīgā pašvaldības sociālā pabalsta piešķiršanu vai atteikumu piešķirt attiecīgo pašvaldības sociālo pabalstu. Atbilstoši Sociālās palīdzības noteikumu 27.punktam lēmums par sociālā pabalsta piešķiršanu vai atteikumu piešķirt sociālo pabalstu ir apstrīdams Krāslavas novada domē. Savukārt domes lēmums ir pārsūdzams tiesā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā (28.punkts). Tāpat pieteikumā un apelācijas sūdzībā norādīts, ka pašvaldība pieteicēja iesniegumu izskatīja atbilstoši Materiālās palīdzības noteikumiem, taču pieteicējs prasīja vienreizēju pabalstu krīzes situācijā, ko regulē Sociālās palīdzības noteikumi.

Lai arī šādiem pieteicēja argumentiem var piekrist, tomēr tie nedod pamatu pieteikuma apmierināšanai un pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanai. Minētais pamatojams ar to, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 250.panta otro daļu tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā, taču minētais ierobežojums neattiecas uz lietām, kurās prasījums ir labvēlīga administratīvā akta izdošana. Tas nozīmē, ka lietās, kurās vērtējams prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, administratīvajai tiesai pašai, neatkarīgi no administratīvajā aktā norādītā pamatojuma, ir jānoskaidro, vai pastāv visi tiesību normās paredzētie priekšnoteikumi pieteicēja prasītā labuma piešķiršanai. Lai arī ir jāpiekrīt pieteicēja viedoklim, ka Krāslavas novada dome nepamatoti gadījumu, kad personai traumas rezultātā ir nepieciešama steidzama operācija un finanšu līdzekļi, neatzīst par personas nonākšanu krīzes situācijā, tas tomēr pretēji pieteicēja viedoklim nenozīmē, ka pieteicējam ir piešķirama vienreizēja izmaksa krīzes situācijā, jo iepriekš norādītie argumenti apliecina, ka izskatāmajā gadījumā nav konstatējami ne Sociālās palīdzības noteikumos, ne arī Materiālās palīdzības noteikumos paredzētie pašvaldības palīdzības piešķiršanas priekšnoteikumi. Tas savukārt nozīmē, ka pieteicēja prasītais labums nevar tikt piešķirts, neskatoties uz pašvaldības pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem pieteicēja iesnieguma izskatīšanā un nepareizā lietas faktisko apstākļu un tiesību normu interpretācijā. Pieteicēja iesnieguma neatbilstoša izskatīšana nav priekšnoteikums pieteicēja prasītās materiālās palīdzības piešķiršanai.

[16] Ņemot vērā iepriekš konstatēto un secināto, pieteikums tiek atzīts par nepamatotu un noraidāmu.

[17] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturto daļu, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis pilnīgi vai daļēji atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu pilnā apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā. Vienlaikus minētā panta piektā daļa noteic, ka šā panta ceturtajā daļā paredzētais pieteicēja pienākums pieteikuma noraidīšanas gadījumā samaksāt valsts nodevu nav attiecināms uz tiem pieteicējiem, kuri pieteikumu iesnieguši par administratīvo aktu sociālās drošības jomā (pensijas, pabalsti u.tml.).

Tādējādi, lai arī pieteicējs ar tiesas 2020.gada 7.februāra lēmumu atbrīvots no valsts nodevas samaksas par apelācijas sūdzības iesniegšanu, pieteicējam atbilstoši minētajām tiesību normām nav nosakāms pienākums atlīdzināt valsts nodevu.

[18] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa, pareizi novērtējot lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, ir nonākusi pie pareiziem secinājiem un pie pareiza lietas iznākuma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. B/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. B/ piešķirtu vienreizēju pabalstu krīzes situācijā.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

D.Makarova

Tiesnese referente

K.Berķis

Tiesneši

L.Paegļkalna